

Алесь Барскі

**Блізкасць
далёкага**

Беласток- ГП БГКТ - 1983

Мастак Г. Андрэеў

Рэдактар Г. Валкавыцкі

Карэктар В. Жэшка

Стоўпатварэнне думак і пачуццяў — так у адным сказе можна сказаць аб паэме Алеся Барскага „Бліжасць далёкага”. Колькі тут парываў, хістанняў, разгубленасці і адначасова веры ў сваю правату. Паэт, які любіць і ненавідзіць (сябе і іншых). Паэт, які так многа ведае і не ведае так многага. Паэт, які ведае, што ён не здольны ведаць усё. Паэт, які ставіць пытанне „хто я?” і адначасова гуляе па небе ў абдымку з сонцам, арандатар жыцця і шукальнік загубленага Бога, жабрак і князь. Споведзь, літанія, казані і праклён.

Кантрасты, крайнасці.

Аднак стойпратварэнне Алеся Барскага, як і біблейнае, не проста бязмэтны хаас страсцяў. Бандарскае сумленне, ніколі не сытае, якое пастаянна з'ядае паэта, як жар вулкана, якое заўсёды нараджаете сумненні і сілы, каб іх адолець, — яно вядзе паэта той адзінай для яго дарогай, ідучы якой ён здольны зразумець сваё адзінае жыццё ў суднясенні з вечным жыццём і з жыццём іншых людзей, такіх жа смяротных і ў той жа меры бессмяротных, як і ён сам.

Крайнасці Барскага! Ці не ў іх найбольш уражвае скразное адзінства? Як многа ў іх супольнага, незнішчальна „блізкага”! Паэт, які хацеў „злажыць зялённую паэму”, упіцца святылом зямлі, патанае ў змрочных думках. А надзея, за якую пррабуе ўхапіцца — зманлівая, як сон.

Але такі Барскі. І ў „Бліжасці далёкага” ён астаўся верны сабе.

Г. Валкавыцкі

Першае

Пейзаж, каханне,
Прамінанне майго быту —
Дзве радасці мае
І боль адзін згарае.
Мы арандатары жыцця,
Яго найміты,
Бярэм на міг
І назаўсёды пакідаем.
Пейзаж, каханне —
Гэта вечныя праявы
Жыцця, якому на імя
Хвіліна толькі;
Кар'еры, зайдзрасці, імкненні,
Грошы, слава,
Няма з вас радасці
І быць не можа толку.
Пейзаж, каханне,
Сустракаю вас я гімнам,
А прамінаншо
Я элегію спываю.
Як добра, што я бачыў
Зелень і жанчыну.
Як добра, што я жыў
І добра, што сканаю.
Пейзаж, каханне,
Лёт жыцця майго і ўпадак
У зелені бяроз,
А не ў хмальной багеме.

Хацеў бы я вам праспяваць
І боль і радасць;
Хацеў бы вам злажыць
Зялёную паему.

Другое

Адну толькі маю зямлю —
Самотную, нібы дзіця.
Малюся лясному галю,
П'янею ад песні трысця;
Прастор, падыдзі да мяне,
З цябе мая песня і сон.
Бліжэй і бліжэй мой канец
І боль развітання з вясной,
Ляжыць недакончаны верш
Пад плынню не сказаных слоў.
Сказаць пра зямлю — перш-наперш,
Дык значыць упіцца святлом,
Ад промняў вясёлых сканаць,
Пайсці пад зямлю, потым зноў
Прабіцца, як прыйдзе вясна,
Зялёнаю явай і сном.

Трэцяе

Кахаць без пары,
Кахаць без берагоў.
Кахаць — каб загубіць і нарадзіцца,
Каб не было твайго,

Каб не было майго,—
Стацца бяздоннаю крыніцай.
Прыкрыцца небам зорным
Без канца,
Вярнуць узятае,
Сваё аддаць без kraю;
Шукаць, шукаць
Найцвёрдшага разца
І высечы на камені —
КАХАЮ.
Бо толькі ты, кахання
Сіні зман,
Быў, ёсць і будзеш
Праўдай найпраўдзішай;
Магільны ўсіх ідэй
Расце курган,
А ты жывеш,
А ты навек расцвішы.
Цябе не знішчаць
Варвары, ні час,
Ні скептыкі,
Ні стоікі, аскеты;
Расце кахання дрэва
Сярод нас
І прыкрывае песняй
Ўсю планету.

Чацвертае

У паводцы вятроў

Мой клён, як вясло.
Хутчэй і хутчэй —
І ўвысь і ўдалъ.
Як хлеб, неабходная
Магія слоў,
Астравы забыцця,
Святая вада.
Праклён, пажаданне,
Як бацька і сын;
Наперад няраз
Азначае назад.
Брыдота бывае
Дачкою красы,
Са сконам
Жыццё нейкі фатум звязаў.
Усё гэта попел,
Усё гэта зман —
Багаты мы толькі
Убоствам сваім;
Жывем мы дарма,
Уміраем дарма,
Ды любім нядарам
І зелень і сінь.

Пятае

О светлая мая,
Ліпнёвая мадонна,
Знімі мне з сэрца
Зімнюю трывогу,

Што нёс я за табою
Па святых загонах, —
Пайду у пошуках
Загубленага Бога.
Усё, усё, усё
У гарадах забыта,
І толькі кучка грошай,
Сытага багацця —
Целу усё!
Душы — разбітае карыта;
Рэшткі сумлення —
Маё горкае распяще.
Мадонна палявая,
Можа я цыганю,
Мо я сягонняшні,
Ды ж гэта я ўчараашні.
Прыйшоў я крывадушна
У палявое ранне,
Каб ашукаць,
Каб зноў пакрыўдзіць
Цябе страшна,
Ды не цябе,
А толькі зноў сябе, як гіцаль,
Няшчыра, мабыць,
Я вярнуўся на загоны,
Хацеў у грудзі
Кулаком я пабажыцца,
Ды зазвінела там
Не сэрца, а чырвонец.

Шостае

Вецер рубаў з пляча
Галовы каласам,
То зноў шаптаў, шаптаў
Малітвы сінія.
У полі ліпеньскім
Жыла-была краса,
Замкнутая лясной,
Далёкай лініяй.
О Божа, дай мне слоў,
Так прастых, як ралля,
І навучы мяне
Шаленству ўсё любіць,
І дай мне жэст і густ
Гароха-караля,
Каб мог я стаць рабом
Валошак і рабін.
Па свеце доўга я
Сярод чужых, чужых
Шчасця шукаў,
Але толькі сябе губіў.
І ўрэшце ўсё знайшоў
На палявой мяжы.
А можа толькі сон
Я радасцю сасніў?

Сёмае

Як слуп высакавольтны,

Я над светам,
Магу даць сілу
Або смерць прынесці.
Змясцілася у сэрцы
Уся планёта,
І засталося месца
Шчэ для песні.
Адкуль такі я
І чаму так вырас,
З чым звязана
Трывожнасьць парыванняў?
У сэрцы пасяліўся
Вечны вырай,
Імя якога простае —
КАХАННЕ!
Як колас я
Самотны пры дарозе,
І мяне зломіць
Найслабейшы вецер,
І першы сівер
Нащчэнт замарозіць,
І не пакіну следу
Я на свеце.
Чаму такая слабасць
Агарнула маю сілу
І маё прызванне?
Ды проста —
Я і песня патанулі
У вір бяздонны,
У **КАХАННЕ**.

Восьмае

Над вадою схіліся
Вербы-літанії.
Ціша ў цішы,
Гранне у гранні.
Усё сёння далёкае
Блізкім мне стала,
Цябе мне замала
І свету мне мала.
У вербах і ў нас
Тое ж самае гранне.
Над вадою схіліся
Вербы-літанії.
Над вадою схіліся
Вербы-літанії.
Вербы пачуццяў,
Вербы жаданняў —
Вербы сумоты
Глыбокай, глыбокай,
Вербы дзяўчыны
Маёй сінявокай.
Вербы, як крылы
Анёлаў журботных,
Вербы спакойнага
Вечнага лёту.
Над вадою схіліся
Вербы-літанії,
Як паэтэсы
З лірычным прызнаннем,

І пішуць на люстры
Элегію-вечнасць,
Пішуць журбою
Сардечнай, сардечнай...
Над вадою схіліся
Вербы-літаніі —
Ціша у цішы,
Гранне у гранні.

***

Мы закаханыя,
Мы закаханыя,
Мы павіслі над светам,
Як Бах над арганамі.
Узняліся, як сонцы
Над ціхімі клёнамі.
Ты — сонца блакітнае,
Я — сонца зялёнае.
Узняліся, як купалы
Панад царквою.
І ты са мною,
І я з табою;
Зверху раздзелены,
Знізу адзіны,
Як дзве старонкі
З книгі Скарыны.
Стайлім, як сосны
У варотах раю,
Вецер аблокі
Над намі хвалюе;

Мяне распранаеш
І я распранаю,
Мяне ты цалуеш
І я цалую.
Глядзіце ў сэрцы —
Хто мы такія.
Звінім, як Бетховены
Цалкам глухія,
Плывем у зорнасць
Месяцам — лектыкай:
Мы — метафізіка,
Мы — дыялектыка.

Дзеятае

Сляшаўся, мабыць, час.
Таму я апаздаў.
І зроблена не ўсё
І зроблена не так.
Гарыць, гарыць
Далёкая звязда
І кліча, кліча ўдалъ
Маёй надзеі птах.
А можа гэта ўсё
Толькі ілжы-хрысты —
Анёлы тых надзей,
Што праўдаю былі,
Ляжаць даўно ў гразі,
Як мёртвыя лісты,
Чакаючы слязы,

Чакаючы былін...
О не! Пакуль яшчэ
Рука пяро бярэ —
У сэрцы, значыць, ёсць
І песня, і сляза —
Дык трэба гаснуць мне
І трэба зноў гарэць,
І многа раз маўчаць,
І многа слоў сказаць.

Дзесятая

Хай сто разоў
Яшчэ паўторыцца.
І зман і праўда
Шчасця нашага.
Упасць, паніжыцца,
Укорыцца,
Жадаць прыгожага
І страшнага.
Няхай жыве
Сусвет узрушены —
Буду шаптаць
Нават каначуны,
толькі трывогай
Свет парушым мы,
Магічным пачуццём
Кахаючым.
Святла і цемры
Нам так хочацца,

Як ёсць і піць,
Кахаць і каяцца.
На мігі вечнасці
Растрочацца
І смерць у госці к нам
Спяшаецца.
Цалую я цябе,
Каханая,
Чужую ці сваю —
Не ведаю.
О, як глыбока
Я паранены
Усімі шчасцямі
І бедамі.

Адзінаццатае

Пачынаюся там,
Дзе канчаецца поле,
Дзе вусны чароту
Цалуюцца з ветрам,
Пачынаюся там,
Дзе гранічыць таполя
Каронаю з небам
І карэннямі з нетрай.
Пачынаюся там,
Дзе канчаецца гоман;
Я яго прадаўжэннем
І радасным плачам.
Пачынаюся, дзе абрываецца

Промень
На далоні зямлі,
Як ад радасці здача.

Дванаццатае

Жыццё сваё я вылепіў з падглебы
І выстругаў з сукастае калоды.
І выйшла ўсё не так, як трэба,
Нязгодна з добрым стылем, з добраі модай.
Ды так яно ужо і засталося;
Хаджу я між людзей, хаджу па свеце;
Шуміць, шуміць у галаве калоссе
І шастае у жылах п'яны вецер.
Людзі глядзяць — рэакцыі нязгодны:
— Глядзі, дзівак ідзе наш безразумны!
— Ды не, нармальны, з разумам свабодным,
У галаве з вясёла-сумным шумам.
Спытай мяне — за кім прызнаю рацыю:
За тым, хто бэсціць, ці за тым, хто славіць?
О, выбар ісцін — вечнае распяцце;
Тут правы правы, тут і левы правы.

Трынаццатае

Кастрычнік па палове —
Сіні і ружовы,
Святлом акружаны я,
Нібы анёл Божы.
Не хочацца сказаць

Найменшага паўслова —
Маўчаць,
Маўчаць,
Маўчаць
Прыемна і прыгожа.
Ісці па парку,
Па лістоце,
Па ўспамінах
І верыць, што далёкая
Цябе чакае;
Ружовы Божа! —
Адпусці мне сёння віны,
Так, як і я
Табе грахі ўсе адпускаю.
У дзені такі
Віноўных бываць не можа ў свеце,
Усё акутана
Праменнасцю імглістай;
І людзі і багі
Пад дрэвамі, як дзеци,
І я,
Як быццам выпаў з рукава Прачыстай.

Чатыраццатае

Кахаць каханне і любіць любоў —
У сэрцы вечныя крыніцы.
Я вандраваў па свеце за табой
І меў я права памыліцца.
І памыляўся часта я не раз,

Ды з дна памылак выпрамляўся.
Крыгчай я трывумфальнае «ура!»
І зноў, і зноў я памылляўся.
І так заўсёды, так усё жыщё,
То ўпадзем, то зноў устанем.
Каб толькі прынцыпу ніхто не сцёр:
Любіць любоў, кахаць каханне.

Пятыццатае

Сеньёра міная,
На жаль, я не іспанец!
Пры поясе майм,
Як бачыш, няма шпагі,
На стадыёне я быка
Нічуць не раніў,
Натоўп мяне не славіў
За адвару.
Хутчэй я Санча Пансам,
Чымсьці Дон Кіхотам.
Хаця мой рост
Для Санча Панса завысокі
І мілы мне
Севільскага раманса лёты,
І позірк Дульсінеі сінявокай,
І ветракі мне цалкам не чужбыя,
І сніцца па начах мне
Гордая Ламанча,
У сне я абнімаю
Дульсінеі шую —

Спрасоння бачу шую
Асла Санча Панса!
Сеньёра міная,
На жаль, я не іспанец,
Ды пры табе я,
Нібы пры паэме мотта;
Позірк вачэй тваіх,
Як меч, мне сэрца раніў
І стаў я з Санча Панса
Дон Кіхотам!

Шаснаццатае

Я стараўся праславіць
І песню і грудзі.
Матэрыя жыць не умеє
Без духа.
Жававы праменъчык
Мамонта разбудзіць,
Калі пападзе яму ў голае вуха.
Свет прыгожы таму,
Што ён вечна разумны —
У кругазваротах,
У зімах і летах,
Жытнёвая мудрасць
Заснула у гумнах,
Прыйшоўшы з асеніх,
Ружовых палеткаў.
Нам з жанчынамі добра,
Нам з жанчынамі дрэнна.

І спяваєм і плачам
Ад іхнай натуры.
Істота жыцця —
Любіць перамены,
Вянчаць са спакоем
Бунтарную буру.

***

Ці каханне было,
Ці мне толькі здалося?
Можа так,
Можа не.
Можа ўзяў яго з кнігі.
А быць можа яго
Нашаптала мне восень
Пад вячэрній, зялёной
Зарою Нямігі?
Ці было, ці мо не,
Разбірацца не будзем.
Трэба цешыцца тым,
Калі сэрца квітнене.
Загляныце ў мяне,
Усе добрыя людзі,
Калі хочаце ўбачыць
Твар добраі надзеі.
Я прайшоўся па небе,
Абняўшыся з сонцам,
І вулканы ва мне,
І узрыва, і атам.
Небяспечны і добры я стаў,

Нібы стронцый.
Як жабрак, я убогі
І, як князь, я багаты.

Семнаццатае

Сказаў раз Геракліт,
Што нельга двойчы увайсці
У туу самую раку...
Я чую песню у трысці,
Бяру ваду ў руку.
І чую струмень
Вечнага ўцякання.
О прамінанне!
Галоўны атрыбут жыцця...
Стары я,
Прагну слоў дзіцяці...
Вада ўсё новая,
Вада ўсё новая...
Не праў быў Геракліт,
Бо рэчка вечная, як маці,
А я?
Часовы я!

Васемнаццатае

Даруй!
Бо не скажу разумнага нічога.
Сатлела ўсё
І спапялілася у горле.

Былі блакітныя
І мары і дарогі.
А сёння шлях мой
Чорны,
Чорны,
Чорны!
І чорны я,
Як ноч начэй у лістападах.
Бо не магу сказаць
Нікому болей — МАМА.
Была, ды адплыла далёка
Мая радасць.
І вокал сосны ў чэрні —
Сэрца майго дамы.
Якое гора,
Не умею я маліцца,
Не знаю „Верую"
І слаба „Запаветы".
І з-пад гары бяжыць
Жалобная крыніца
І гасне на вачах
Маёй надзеі лета.

Дзеяццатае

Мяне так моцна падвяло «сягоння»,
Рашуча запярэчыла яно «учора».
Бачу віноўніка, як на далоні,
Завецца Барскі — мой найгоршы вораг!

Дваццатае

Усё тое, што чуў
У адлеглым дзяцінстве,
Ходзіць за мною,
Як песня, як рэха.
Бязмежнае неба
Таго мацярынства,
Якое страсала
Мне зоркі усмехаў.
Хто багаты нянавісцю —
Той найбяднейшы.
Праўду такую
Трымаю у жмені,
О, прыяцель ты мой!
О, мой вораг найзлейшы!
Прыміце мяне
У майм раздваенні.
Раз кахаем мы свет —
Іншы раз крытыкуем.
«Так» і «не»
Гэта сёстыры сіямскія хіба...
Нянавісць каханне
Заўжды атакуе —
Хоча спіхнуць
На камені са скібы.

Дваццаць першае

Прыдзі сюды і цешся, як маленькі,

І зноў пабудзь дзянёк безнагавічным.
Ідзі ў пясок, без лесвіц, без ступенькаў,
Упіся небам і пітвом жывічным.
Усё абман, і ты абман таксама.
Хрысты адменены вісяць пад столлю.
Адкінь усё і зноў вучыся слова «мама».
І тэксту «Верую» сумленна навучыся.
Прайдзі праз свет, вярніся да крыніцы;
Спалі масты, ідзі адной дарогай.
О, як жа многа трэба навучыцца,
Каб заяўіць:
— Не ўмею я нічога!

Дваццаць другое

З табой да сонца мы завандравалі,
Потым аддзельна ўпалі у бяздонне,
Дзе ты, дзе я, якія шыры-далі
Нас аддзяляюць і нас вабяць сёння?
І так заўсёды у жыцці бывае:
Супольнасці усе жывуць да часу.
Ці можна жыць у безупынных маях
І лётаць толькі на хрыбтах пегасаў?
Хто узляцеў, той і упасць павінен;
Трэба любіць і гордасць, і пакору.
Жылі з сабой мы — без сябе не згінем.
А калі ўдасца — зноў усё паўторым.

Дваццаць трэцяе

Глядзі назад,
Бо там, быць можа, тваё заўтра.
Зямная куля круглая —
І зноўку дойдзеш
Да тых мясцін,
Якія ты даўно пакінуў.
Убачыш, як высока
Вырас твой паступак;
Або са шчасцем
Ты прыстане ў тым месцы.
І не ўцячэш ніколі
Ад сябе самога,
Бо ўчора заўтра ёсць,
А заўтра часта — ўчора.

Дваццаць чацвертае

Халодны вецер бушаваў па лесе,
Нібы шаленец з брыгтай у далонях,
Абрэзываў лісцё, таптаў ён песні,
Ганяў сябе на звар'яваных конях.
Далей, усё далей,
У глыб святыні —
Удар ў іканастасы безлітосны.
Ці згіне ўсё?
Ці можа ўсё не згіне?
Ці зерне захаваецца да вёснаў?
О, лесе вечны мой,

Ты — як надзея!
Вясна падорыць дрэвам зноў адзенне.
Перажывеш шаленцаў і зладзеяў
І заквітнеш новым адраджэннем.

Дваццаць пятае

Штоночы сняцца тыя небасхілы,
Якія вабілі мяне калісцыі.
А я ж даўно ўжо іх перакрочыў
І аглядаў дакладна з таго боку.
Вербы ляжаць, як божыя каровы,
У белым сене туманоў надрэчных;
Бязбожнік я — малюся да жывёлы,
Прашу, каб падзялілася спакоем.
Трывогу вам —
Хто буру сее недзе;
А цішыню —
Маім валам і вершам.
Жменю зямлі бяру
З туманнай глебы —
Буду ляпіць свой верш і чалавека.

Дваццаць шостае

Ой, хіба Маці Божая
У лузе раннім,
Калі ўсё ў прыродзе
Бралася пад восень
Як кужалем, ім gloю

Абвіала раны
Сыну свайму святыому —
Ёзіку Хрыстосу.
А я у казкі, я у баснечкі
Не веру:
Адзін ёсьць толькі бог —
Рэальнасці вымова.
Свет можна зважыць,
Падзяліць на часткі,
Змерыць,
Акрэсліць формуляй
Дакладнай, навуковай.
Іду у глыб імглы,
Там недзе мая рэчка.
Траву зваліла з ног раса —
Усюды п'янасць.
А хто ж навукай
Маё сэрца скалечыў
І веру адабраў
У хараство падання?

Дваццаць сёмае

Не пераймайся тым, што апаздаў,
Бо ўсё яшчэ, усё паспееш —
Дагнаць,
Зрабіць,
Пазыгчыць
І аддаць,
Спазніцца ды і паспяшыцца.

Паспееш сказаць праўду і салгаць,
І пакахаць і зненавідзець.
І чымсьці больш спяшаешся ў жыщі,
Дык тым хутчэй дагоніш смерць.

Дваццаць восьмае

Вярба, як зялёная споведзь,
Аб грэшных учынках шаптала.
Я грэх разумею спаўслова,
Бо ў ім прыгажосці кавалак.
Туман, нібы сонны архангел,
Разлёгся ў атаве надречнай,
Таполі — высокія рангі —
Узлезлі па пояс у млечнасць.
Тут кожны — малы і вялікі,
Спей луга застыў у знямозе.
Без норм, і без форм, і без лікаў,
Айчына — салодкім гіпнозам.

Дваццаць дзесятае

Банальная — непаўторная,
Гераічная — труслівая,
Шчырая — фальшывая,
Крыклівая — нямая,
Добрая — злая,
Журботная — вяёлая,
Мімалётная — вечная
Пані твая і мая — СЛЯЗА.

Трыццатае

На свеце многа ёсць
Шчаслівых і багатых,
Хай рэкі іх ліоцца мёдам.
Каб толькі ў стане
Быў сказаць табе:
— Мая ты!
І каб пачуў адказ твой:
— Назаўсёды.
Няхай жыве на свеце
Вечны, вечны жнівенъ,
Бо ён цябе прывёў пад дрэва.
Прыйшла ты да мяне —
Ільняная шчаслівасць,
З спакусным яблыкам,
Як Ева.
І не знайшоў ніяк я
Выходнай дарогі,
Пайшоў у райскую дуброву,
Мільгалі побач, як бярозы
Твае ногі
І клікаў грэх салодкім словам.
І так пайшло, пайшло
Жыццё маё на страту;
Пазбыўся дабравольна я свабоды.
Шапчу, шапчу, шапчу я:
— Мая ты!..
Хаця не чую:
— Назаўсёды.

Трынццаць першае

Той, хто ботамі
Ў душу залазіў,
Пасля збудаваў капліцу
І па двух алтарах паставіў
Свае хадакі цяжкія.
І мала хто з пілігрымаў,
Слухаўшы звон падковак,
Ведаў, што гэта не песня
Альтруістычных анёлаў,
А рэха растоптаных душ.

Трынццаць другое

Я да рос не дарос,
Я малы, я пануры.
Яны дзееці імглы і дажджу,
Дзеці буры.
У іх сон, у іх звон,
І царкоўны малебен.

Трынццаць трэцяе

Белавежа — зялёны наркотык,
Без цябе не магу, не умею.
Каляровыя сны — сонца дотык,
Як паляна — аргомнасць надзеі.
І пайсці, і забыць, заблудзіцца,
Зразумець, што шчаслівы — бяздомны;

Пакланіцца таемным крыніцам,
І мурашкам, казяўкам і гномам.
Хай укорыщца дух перад Богам,
Які лесам завецца трывожным;
Пазволь, лесе, знайсці мне дарогу
Да сумненняў і да бездарожжаў.
Толькі грэшнасць і святасць ў абдымцы,
І чартоўскай анёльскасці лёты.
Ткуцца вершы на кожнай галінцы,
Белавежа — зялёны наркотык.

Трынццаць чацвертае

Хачу вясны,
Яшчэ адной вясны для ўсіх
З царом начных канцэртаў —
Салаўём.
Жыццё!
Ніколі ты не скажаш, што дасі:
Ці кінеш шчасце ў дом,
Ці спаліш дом.
Дык не кажы,
Але вядзі, вядзі удалъ.
І не схаці нас
З радасці абкрасці;
Калі бяда,
Дык для ўсіх адна бяда,
А калі шчасце,
Дык мільёны шчасць.
Як можаш —

Замяні вялікіх у малых,
Багатым беднасць —
Бедным сродкі дай;
Бясслаўнасці на момант
Рысы дай хвалы,
Агнём хай станеца на міг
Вада.
Каб мы забылі,
Дзе тэатр і дзе жыццё,
Каб скарысталі з чарадзейных слоў
І з попелу стварылі новае быццё
З царом любві і згоды —
Салаўем.

Трыццаць пятае

Араць, каб сеяць;
Сеяць, каб касіць;
Касіць, каб малаціць;
Малаціць, каб пячы;
Пячы, каб есці;
Есці, каб жыць;
Жыць, каб памерці.
Як гэта геніяльна
І як недарэчна...

Трыццаць шостае

Няхай не гасне полымя надзеі,
Кастры распалім, косці кінем.

Вяты сумненні, як туман, развеюць
Удалі і ўшыр па ўсёй краіне.
Наш лёс ад нашых сэрц залежыць,
Не будзем мы прасіць у можных хлеба;
Глядзі: вось сосны — бронзавыя вежы
Цалуюць шчыра вусны небу.
Не, не пагарда — толькі годнасць
Ў адносінах да прынцыпаў і ісцін.
Малы, пакрыўджаны нам родны —
Звер, чалавек і сумны лісцік.
Каб толькі разам злучыць руки
І неба у далонах песціць,
Аддаць яму сардэчны стукат
І ўзяць з яго блакітнасць песні.

Трыццаць сёмае

Глядзі на лес — у ім браты і сёстры,
Сякеру кінь, застанься з песняй толькі,
І ад сябе ўцякай, не уцякай ад дрэва,
Давай другім ты цішыню і гоман.
На гэтym свеце ты за ўсіх ў адказе,
Ў табе жыве самоты мнагалюднасць
І сілы патрабуеш, моцы пераможнай,
Каб свет не знішчыць, толькі даць падмогу.
Жыві і радуйся чужою прыгажосцю,
І акрыляйся ты чытмсьці шчасцем.
Няма тваёй брыдоты, гора гіне,
Калі смяюцца клёны і бярозы.

Трынццаць восьмае

Ад палёў мы сябе не аддзелім,
Не пакінем ніколі дубровы.
Лес начлеіг лісцём нам пасцеле,
Закалыша лірычнаю мовай.
І мы станемся часткай пейзажу,
Цішынёй ве раснёвой, чырвонай;
Стануць дрэвы, як верныя стражы
Над нашай шчаслівасцю соннай.
І згодна з сардэчнаю воляй
Жыццё каляровае ўладзім,
Не зрачэмся ніколі мы поля
І лесу ніколі не зрадзім.

Трынццаць дзеятае

Лісіца рыжая
Прабегла праз пралеску.
Не, не лісіца, толькі восень.
Не іначай,
Падуе вецер,
Затанцуць шумна бесы,
У вогненныхых хвастах
Лісцё заплача.
Яшчэ ў зямлі праменні,
Мабыць, не сканалі,
А цела глебы
Не памерла, не астыла;
І лета з восенню

На момант пастаялі,
І лета аддало
Сваёй сяброўцы сілу.
Лаўлю я цеплыню
Сваёй шчакой паўднёвой,
Ды халадок
Паўночную шчаку аце ніць.
І цела маё дзеліцца
На дзве паловы —
Адной я летні,
А другой ужо асенні.
Зямля мая!
Не саромлюся дэкларацый,
І слоў не сорамна
Вялікіх і прыгожых;
Зайсёды мела ты
І будзеш мець ты рацыю.
А я?
Напэўна горшы,
Чымсьці збожжа.

Саракавое

Паклон прыміце шчыры,
Травы лугавыя,
Ад брата вашага,
Журботнага, як восень.
Вядома, нашай песні
Сёння стаў чужы я,
Але нашу у сэрцы

Ваша адгалоссе.
Я сёння — ужо не я.
Зламаны, нібы скрыпка.
І толькі шчэпкі
Паразносіў недзе вецер.
Я прагну аднаго:
Няхай нясе пад ліпку —
Туды, адкуль пайшоў
Даўно на Божы свет.
Адну хай шчэпку кіне
У лугуў узлонне.
Жаданняў большых
Я не маю, кажу чэсна
Хай возьмуць яе травы
Ў цёплія далоні —
Я стану вечным гоманам
Зялёной песні.

Сорак першае

Усе прэтэнзії, усе хістанні,
Якія нас агортваюць штодзённа,
Ствараюць ўражанне поєўдазмагання,
Але за што і з кім — дык не вядома.
У вечным крузе непаразуменняў
Шукаем рэчаў тых, што не згубілі;
Перадаюць ўзаемна пакаленні
Памылкі, называючы іх «крыллі».
І вось на гэтых крыллях узлятаем,
Хватаючы надзею ў свае грудзі,

І разумеем, калі ападаэм,
Што так, як папярэднікі, мы блудзім.

Сорак другое

Мы, быццам два Хрысты,
Змаганыя раскошай,
З крыжа салодкага
Упаўшыя раптоўна,
Ляжым, як два кадзілды,
П'янныя ладанам,
Як хмелныя амфоры
Пасярод вінніцы.
Аддаць усё і ўзяць усё —
Вось наша мудрасць.
І не зайдросціць
Чаго-кольвеk каму-кольвеk,
Сусвет у нашых сэрцах
І мы ў сусвеце,
Мы для ўсіх і ўсе для нас,
Як хлеб і сонца;
Як п'янныя Хрысты,
Ляжым мы непрытомна,
Як два прыгожыя грахі
У арэолах,
Як два вяселлі,
На адным вяселлі сёння,
А заўтра можа быць патоп
І канец свету.

Сорак трэцяе

Далёкі сіні лес,
Заснежанае поле,
Сляянскі сыне,
Не забудзь, не выракайся!
Няхай жывуць у дружбе
Радасці і болі.
Пры радасці сумуй,
Да суму усміхайся!
Гараць зялёным полымем
Лугі былога,
Другіх багоў даў лёс
І загадаў маліцца.
Але не выракайся
Песеннага бога,
Які ёсць лесам,
Цалаваным бліскавіцай.
Ідзі мяжой,
Цябе чакае нечаканасць,
Валошкавы прастор
Бязмежны і бязрамны,
Далёкія лясы,
Як велічная драма.
О, лесе, дзякуюй —
Я натрапіў на след мамы.

Сорак чацвертае

Ніякі Бог, ніякая ідэя

Нас з абавязку думаць не звольняе.
У кожным з нас ёсць частка Галілея,
Жывеш, калі яе ты развіваеш.
Ды ці гатоў прыняць з рукі жаўнера
Ты смерць, баронячы сваё маўчанне?
Ці мы жыцця сапраўды інжынеры?
Ці лёс — канструктар нашых парыванняў?
Жыщё, як нітка, безупынна рвецца,
А мы яе як можам, так і вяжам.
Вялікі свецце, імпульс майго сэрца,
Я вязень твой і я таксама стража.

Сорак пятае

Ці гэта была песня
Аб вятрах ліпнёвых,
Ці можа ода
Аб прывабнасці узлоння?
І хто яе спявай?
Багі салодкай мовай?
Ці прага, рэзбленая
Ў пальцах і далонях?
Ды гэта толькі інтуіцыі вядома
Яна пранікла
Ўсе слай маёй істоты;
Хадзілі веліканы
І хадзілі гномы,
Снавалі вакол нас
Сонцападобны мотак.
І нас уткалі

У арнамент, у Меандры,
У звіткі дзіўныя,
І у вузлы загадак.
І нават я
Мячом магічным Аляксандра
Не змог расцяць вузлоў,
Не змог дайсці да ладу.
Згубілі ногі грунт,
І свет перакуліўся,
І чэрні апрануліся
Ў ружовы колер.
О, смутку мой!
Ты весяліся, весяліея,
Бо сёння зацяжарыла
Пшаніца ў полі.

Сорак шостае

Малюся перад сном,
Каб заўтра сноў сваіх
Не прадаваць, як праўду,
Бо колькі ж міфаў шкодных
Нас штодзённа акружаем.
Мінаюць дні,
Як рынгавыя раўнды,
У жорсткай барацібе з сабой
Павольна я згараю,
А ў ночы чорныя я сню
Сны каляровыя, як краскі,
І уваходжу ў дні,

Разгублены у зманах,
І прадаю як факт праўдзівы
Свае казкі.
Ці абкрадаю я кагось,
Ці сам я абкраданы?
Жыццё — туманнасць чорная
На змену з сініяй;
Калыша хваля нас
То радасці, то плачу.
Квітнеем, усміхаемся, жывем,
А сапраўды — дык гінем
Так ціха і павольна,
Што не чуем і не бачым.

***

Ой, хіба толькі Бог,
Які завецца — зелень,
Нам ад саміх сябе
Даць можа паратунак.
Віхрацца гарады,
Як чортава вяселле,
А мы сядзім шчаслівия
Ў бетонных трунах.
І ўсе там нешта радзім,
Нешта адкрываєм,
А ў нашых сэрцах
Замірае луга песня.
Мы не жывем,
А толькі пражываем,
Забылі, як гудуць

Сакавікі прадвесня.
Братэрства, роўнасць-..
Як ідэяў многа,
Ды ўсё пустое,
Толькі галаслоўнасць роляў...
Пакінь усё, усё,
Ідзі сустрэць Талстога,
Які штодзённа ходзіць
Паглядзець на поле.

Сорак сёмае

Вышэй ужо ісці няма куды,
Бо вакол нас паднеб'е і сузор'і,
Ты, як крыніца чыстае вады,
Як шчасце, за якім — абрыв і гора.
Як добра, што магу сказаць — мая
І верыць, што пацвердзіш маё слова;
А тваё цела, як любві маяк,
Зайсёды патануць у вір гатова.
У вір, які нас кінуў у пасцель;
Мы — дзве крыніцы у адзіным ложы,
Цалуе вочы чэрнь пасцелі нашай бель,
Не, не ратуй нас, грэшных, святы Божа!

Сорак восъмае

Стрывай, мой гнеў,
Раз'юшанасць, успіся!
Трыумф ці паражэнне —

Усё роўна.
Вялікі я —
Дык прад малым спынюся;
Вялікі — дык скажу:
— З малым я роўны.
Нам вечна хочацца
Тых дасягненняў,
Што мы на іх
Ніяк не заслужылі;
І кожнае здабытае здзяйсненне —
Як бы зламаныя
Удачай крыллі.
І зноў наперад
Думкай выбягаем,
І помнікі будуем
Над гарою.
І бачым,
Калі мэты дасягаем,
Што новае па сутнасці —
Старое.

Сорак дзевятае

О, зноў асот зацвіў у лузэ дзікім,
Ён бескарысны, але як прыгожы:
Калючасць вуснаў у чырвоным крыку,
Ці ў песні. ці ў малітве гордай можа.
О, прамінанне часу, задуменне,
Хтосьці расцніў, а хтосьці іншы вяне.
Чырвоны цвет і чорнае карэнне

Сабе у вочы паглядзець не ў стане.
Мы толькі звенні дыялектаў дзіўных,
Прычыны, скуткі, непаразуменні;
Прайшлі над светам чэрвеньскія ліўні,
І ўся зямля у палаўым гарэнні.

Пяцідзесятая

Мая ты. Ў гэтых словах вечнасць.
Свет запярэчыць ім не ў стане.
Непаслядоўнасць, супярэчнасць
У логіцы кахання.
Бывае сіняя зямля
І неба чорнае бывае,
Каханне мае краявід
І свае вербы-плачкі;
Свет цэлы ў добрым сэрца гай —
Такі, як ёсць — без здачы.
Далоні дрэў
Зноў моляцца над рэчкай,
І зоркі падаюць на плечы хатам.
Бязмоўны свет, нямое чалавецтва
Гамоняць, што мая ты.

Пяцьдзесят першае

Я толькі эпізод
Мізэрны, выпадковы
У гэтым краявідзе,
Гэтым наваколлі.

Усё закончана
І ўсё тут не гатова,
Свет вечных парадоксаў,
Квадратура кола.
Мне цяжка прызнавацца
Ў тым, што я нікчэмнасць;
Не ведаю, што я губляў
І што знаходзіў,
Ці ўсё ў жыщі
Было пачата надарэмна,
Ці ў барацьбе з сабой,
Ці мо з сабой у згодзе?
О, пошук мой!
Ты толькі на кані сумненняў
Праехаў шлях той,
Недарэчліва зблытаны,
Што не давёў мяне
Да праўд усіх карэнняў,
Але да горкіх дум
І да балючых ранаў.

Пяцьдзесят другое

Ужо лук сонца нацягнуў цяціву —
І стрэлы промняў паляцелі на зямлю.
А май у бэзэ фіялетавы, шчаслівы,
Духмянасць нашую даў роснаму галлю.
Вясна у травах буйных да каленяў,
Дык сёння ж не саромся самых чулых слоў.
Былі і промахі ў жыщі, былі здзяйсненні,

Жыццё да шчасця і да бедаў нас вяло.
Але зноў песня ў бэзавыг гарэме,
Сто лісцяў чыстых ва ўладанні салаўя,
Дык вырываю ўсё начыста з сэрца стрэмля —
І сонцам я, і бэзам я, і песняй я.

Пяцьдзесят трэцяе

Калі ты скінеш
Вопратку манащую
І станеш у траве,
Як помнік шчасця,
Тады пад ліпай чэрвеньскіх
Паддашамі
Адбудзем найсвяцейшае
Прычасце.
Грашы —
Каб мог у будучым сароміща.
Грашы —
Каб мог у будучым успомніць;
Лісцё дрыжыць на дрэвах,
Нібы конніца,
Узброеная ў сонечныя промні.
І колькі песень у вясны за пазухай,
Столькі і шчасцяў,
Даных нам сягоння.
Глядзі, над лесам
Колерная радуга,
Маланкі кволыя
Ў тваіх далонях.

Пяцьдзесят чацвертае

У лесе дрэвы ўсе —
Браты і сёстры у каронах.
Іх хлеб —
Дажджы, зямля і промні.
А я, з сякерай, хто?
Я Гітлер для сасонак.

Пяцьдзесят пятае

Паэт — удовін сын —
Шчаслівым быць не можаш,
Ты горкі працаўнік,
А не герой удалы.
А верш пісаць —
Што доўта ў жорнах
Малоць збожжа;
Малоць, малоць, малоць
І мець муکі ўсё мала.
І што б ты не сказаў,
Напэўна будзе блага,
Бо можна было б лепш —
Так многія дарацяць,
І не заўсёды табе хопіць
Лот адвагі,
Каб братам праўды быць
І каб сябе не зрадзіць.
Народ твой сірата —
Не помніць маці мовы;

Ён думае, што жыць
З чужой душою можна;
Паэт, ты ўдовін сын!
Шукаеш зерня — слова.
А твой спакой завецца —
Вечная трывожнасць.

Пяцьдзесят шостае

Мая паэзія — мой абавязак,
Перад зямлёй і перад родным словам.
Стаяць паэмы і бяроз і вязаў,
Складаюца на вечную аснову.
Айчына — незалежная ніколі,
Найбольшы з скарбаў, дадзены нам лёсам.
Вяліка паэзіяй ёсць поле
І чыстаю паэзіяй — нябёсы.
І кожны гук, аддадзены чужому,
Ёсць ранай у гаворцы маёй роднай;
Здаецца мне — не гаспадар я дома,
Здаецца мне, што я ўжо не свабодны.
Выходжу ў поле, кланяюся ніве,
Словы шапчу э.б. шчасці чалавечым
І толькі ў мове роднай я шчаслівы,
І толькі ў мове роднай буду вечны.

Пяцьдзесят сёмае

Зноў паяўляюца
На памяці экране

Мае каровы
Ў шкодзе па-за гумнам,
І, як Хрыстос узрадаваны,
Майскі ранак,
І ветру сіні сцяг
Па-над дзяцінствам шумным.
Калі паспела прамінуць?
— Я пратэстую!
Дзяцінства, маладосць
І гордия завеі?
Кастрычнікі мае
У Бандарах сумуюць,
Рыхтуюць вонратку
Для пані-безнадзеі.
І ўсё бліжэй, усё бліжэй
Я чую крокі,
Трывогі набліжающа
Шырокай лавай.
О, свеце мой прыгожы,
Свеце мой шырокі,
Не кіну я цябе кахаць
Па смерці нават.

Пяцьдзесят восъмае

Пустапарожніх слоў
Нам хочацца, як хлеба.
А змест, чаму не ён
Лунуе ў слове сцягам?
О, мова родная! —

Ты веснавое неба.
І без цябе сусвет заўсёды
Горкай смагай.
Камедыянаўт мно́га
І сярод паэтаў,
Не зразуме́ць ім праўды
Асноўнай і простай,
Што адначасна мы
Пясчынкі і планеты,
І даўжнікі перад айчынай,
І пагостам.
І ўсё жыццё
Павінна быць нам цяжка толькі.
Жыць лёгка —
Значыць подла жыць на свеце гэтым.
Шукаць заўжды
У форме й змесце толку,
Быць чалавекам —
І праз гэта стаць паэтам.

Пяцьдзесят дзевятае

Мы толькі больш-менш і жывем і каҳаем,
Мы толькі прыблізна імкнемся да шчасця,
А лёс нас адзначыць і лёс пакарае,
У сэрцы запаліць і выгасіць страсці.
Галовы ў аблоках, а ногі на глебе,
Рукамі шукаем далоняў прыязных.
Надзеі мы хочам і прагнем мы хлеба,
А лёс нам прыносіць бяду пераважна.

Ды можа ёсць шчасце у вечных трывогах,
У горкіх памылках, балочых упадках...
І можаш сказаць ты, стаміўшысь з дарогі:
Які свет прыгожы, хаця лёс мой гадкі.

Шасцідзесятае

«Чалавек — гучыць горда»,
Чалавек — гучыць подла.
Дзве праўды?
Дзве маны?
Дзве паўпраўды?
Адна праўда?
Адна мана?

Шэсцьдзесяят першае

О, краю мой,
Твая зямля і твае травы,
І промняў дотык
Былі заўсёды,
Як салодкая страва,
Нібы наркотык.
І ў далёкім Лондане —
У гордым месце,
І ў Парыжы
Чакаў я ад цябе
Заўжды салодкай веасі,
Быў сэрпам бліжай;
І з Эйфля вежы

Паглядаў у засмучэнні
На усход ружовы.
І маці бачыў
Прад іконай на каленях
З свяшчэнным словам.
І толькі у табе,
Зялёны, родны краю,
Мой лёс і шчасце.
І толькі у табе
Я горача жадаю —
Жыць і прапасці.

Шэсцьдзесят другое

Настаўніца жыцця — літаратура —
Сама усё жыццё ёсць вучаніцай.
І каб разбіць ідыятызму муры,
Трэба вучыць і ўсё жыццё вучыцца.
Слова ёсць сцягам, слова вострай зброяй,
І перамогай або паражэннем.
Ідуць праз свет і трусы і героі,
Упэўненасць, абняўшыся з сумнением.
Ты, верш, сінтэз узлёту і упадку,
З табою мне і соладка і горка.
Да шчасця ты маёю хісткай кладкай
І лесвіцай да блуднай маёй зоркі.

Шэсцьдзесят трэцяе

Мы прагнем перамог,

Яны для нас праграма,
Зapas аліўкавых галінак
Мы стварылі.
О, як жа лёгка жыць,
Калі жывеш з падманамі
І цяжка узлятаць
На непадманных крылах.
Нашы пнасталыгі за тым,
Што прамінула,
Пошук крыніц,
Даўно прасохлы ад прагрэсаў —
У стане выклікаць
Эмоцыю і чуласць
І узбудзіць любоў
Да гімнаў траў і лесу.
Хаця практичным справам
Чуласць не паможа,
А можа часта перашкодзіць
Гэтым справам —
Не можам не кахаць
Поля з бацькоўскім збожжам
І песні жаўрукой —
Нашай духоўнай стравы.

Шэсцьдзесят чацвертае

Ад змроку да зары
І ад зары да змроку
Думаць аб рапті,
І пра яе спываць,

І працаваць на ёй,
І браць з яе жыццё,
І ёй жыццё даваць —
Вось гэткі быў
Кадэкс маральны
Майго бацькі.
Не многае з яго
Я захаваў,
Каб збудаваць
Сваю праграму,
Пазбаўленую глебы.

Шэсцьдзесят пятае

Усе мы з праўдамі,
Усе з манамі ходзім.
Адным мы хвалімся,
Другое мы хаваем;
А лёс, нібы сляпых,
За нос па свеце водзіць —
Дзе завядзе?
Ніколі ў жыцці не знаем.
Жыццё — дзівосным
Лабірінтом і загадкай,
Штохвіля павароты,
Тупікі штохвіля;
Шліфуем мы свае
Наровы і павадкі,
Чаканім беззаганныя
У форме стылі.

І нам здаецца:
Ўсё даведзена да лоску,
Непажаданае схавана
У глыбінях.
Ды не заліць маны
Ні фарбаю, ні воскам,
Яна ад хітрасці
Ніколі не загіне.

Шэсцьдзесят шостае

Каханне для цябе
Я называў:
Вечнасцю,
Абавязкам,
Правам.
Нечаканасць забіла
«Вечнасць», «Абавязак», «Права».
Хаджу я па зямлі
З пачуццём
Бязвіннасці,
Свабоды.
У маіх анкетах напісана:
Сумленны,
Верны,
Справядлівы,
Маральны.

Шэсцьдзесят сёмае

У праўды ўчараашнія сёння не веру,
Дашчэнту разбітая формы, структуры.
Далоў усе метрыкі, нормы, размеры,
Далоў трафарэтную монакультуру!
А верш рыфмаваны —
Ці ж ён не шаблонны?
А рytmіka ў вершы
Не ёсьць перажытак?
Жытнёвыя, вечныя ў полі паклоны,
Нязменная песня бандарскага жыта.
І я знармаваны, як колас адвечны,
З зямлі вырастую у вечнае неба.
О, як традыцыйная ў вершы сардэчнасць,
О, колькі ж у вершы бандарскага хлеба!

Шэсцьдзесят восъмае

Узлёт і упадак —
Нераздзельнасць.
Чым вышэй,
Тым ніжэй.
Такі закон прыцяжэння.
Нягледзячы
На фінальныя крахі,
Заўсёды будзем імкнуцца
Да ўзлёту.

Шэсцьдзесят дзеяятае

Пакуль не ўсе яшчэ
Лісты зляцелі з дрэваў,
Пакуль яшчэ надзея
Гнездзіцца у травах,
Думаць не трэба
Ні аб правых, ні аб левых,
Аб паражэннях горкіх,
Аб салодкіх славах,
А толькі аб траве
І аб птушыных шчасцях,
Аб тым, што у зямлі
І ў сэрцы ёсьць супольным.
Каб свету не дзяліць
На дозы і на часці
І жыць са светам так,
Як роўны жыве з роўным.
Выйсці у луг
І пакланіцца травам нізка,
Пасля узніцца
Да лугоў праднебных, сініх.
І быць заўсёды пры айчыне
Сваёй блізка.
І паўтараць яе святое
Заўжды імя.

Сямідзесятае

Жыццё,

Ты хісткая над трасціою кладка,
Мне праз цябе ісці
З трывогай і адвагай.
Ды не прайсці ніяк
Выключна гладка,
Заўжды пад пурпуровым,
Пераможным сцягам.
Не абыйсціся нам
Без горкіх паражэнняў,
І не пазбегчы у жыцці
Балючых крахаў,
Вораг заўсёды прагнє
Кінуць на калені
І схоча павучыць
Маліцца богу-страху.
Мы часта ходзім
У атакі памылкова,
Вяртаемся са скальпамі
На сваіх піках.
Потым на ўласных
Не знаходзім мы галовах
Скуры, сарванай сваёй
Страсцю дзікай.

Семдзесят першае

Ва ўсім усумніцца можна:
У найсвяцейшых праўдах,
У ідэях і прынцыпах.
Можна верыць,

Можна не верыць.
Нельга толькі сумнявацца
У смяротнасці жыцця
І несмяротнасці смерці.

Семдзесят другое

Як красавік над Нарваю паселіцца
І кветкі з зоркамі пачнуць спаборнічаць,
Дык у Варшаве сэрца не вясліцца
І ў Бандары ўсё болей яно горнецца.
Мо хтось, браты, жыве з вас ватыканамі,
Ерусалімамі ці капітолямі,
А я ўстаю з праменнямі зараннымі,
Не расстаюся з нарвянскаю роляю.
Нерухамею ціха над чаротамі,
П'янею ад уздохаў свайго ворыва.
І з мукаю глыбокай і з турботаю
Чакаю крыку эмігранта-жорава.

Семдзесят трэцяе

Ад перамогі толькі
І да перамогі
Ісці ўсё жыццё
Не дай вялікі Божа!
Калоды час ад часу
Кідай мне пад ногі
І насылай ты на мяне
Людзей варожых!

Бо жыць заўсёды
Толькі ў самазахапленні
І верыць у сваю
Выключна дасканаласць —
Значыць павольна траціць
Людскую бясцэннасць
І танным станавіцца,
Нарцызам без мала.
Не слухай падхалімаў —
Ясная удача,
Бо яд кіпіць
У іх салодкіх словаҳ.
Не забывай, што найбліжэй
Ад смеху — плачы,
А час — суддзя
І непадкупны і суровы.

Семдзесят чацвертае

Разамлела поле
Пад промнямі,
Карміцелька-карова
Ператварала зелень травы
У бель малака,
Звінела каса,
Смяялася дзіця,
Спявала птушка,
Маліўся колас.
Было так, як тады,
Калі Бог быў чалавекам,

А чалавек Богам.

Семдзесят пятае

Сны па айчыне каляровай
І балючай,
Мастацтва —
Крык адчаю ці здзіўленне.
Якія ізмы да канца замучаць
І кінуць дарагую на калені...
О, сонечны мой край,
Я без цябе прапашчы.
Іконы Полацка
Мне часта сняцца.
Навошта свет
Вясёлы і гуляшчы,
Калі з табой
Я не магу звязацца.
Паддяшша,
Белавежа,
Бандары над рэчкай.
Тут мае рымы і афіны.
І кожны крок у свет —
Мая асечка
І перамога —
Крык мой да айчыны.

Семдзесят шостае

Ты — чыё сэрца

З'ела абыякавасць,
Ты — чый розум
Зняволіла рэнегацтва,
Ты — чые вусны
Гатовы апляваць
Усё роднае,
Успомні часам,
Што мей маці.
А калі не ўспомніш —
Забудзь,
Што быў чалавекам.

Семдзесят сёмае

Вучыцца ўсё жыццё
Пашаны чужых думак.
Ідэя іншага,
Так як мая — святая.
І маё „я” няхай не робіць
Многа шуму,
Яно малое, раз яго
Не зауважаюць.
Зверхважнасць смешыць нас
Таксама, як зверхсціласць;
Хтось нас штодзённа
Сваёй гордасцю тыраніць,
А іншаму усмешка,
Нібы ліст прыліпла
Да твару, што другім
І што сабе ўсё маніць.

Праўдзівых у ілгунстве,
Гучна фальшазвонных
Многа — не дзесь далёка,
Але разам з намі.
У іх дамах вісяць
Фальшывыя іконы,
І перад імі штодзень
Б'юць яны ілбамі.

Семдзесят восъмае

Калі ўцякаю з гарадоў,
Не значыць гэта,
Што мне чужы Міцкевіч
І Шапэн з Лазенак,
Парыж дзівосны,
Казка чэшскай Прагі,
Санкт-Пецярбург
І Гайнаўка з ліцэем.
Адкінуць горад
І спаліць музеі,
І любавацца
Вечнай прыгажосцю луга —
Таго схацець,
Дык значыць быць шаленцам,
Або лунацікам,
На галаву упایшым з неба.
Трыумф будоўляў —
Паражэнне поля,
Гэта бяспрэчны факт,

Непадважальны,
Але ніхто цвярозы
Мне не перашкодзіць
Быць п'яным энтузіястам
Пушчы.

Семдзесят дзесятае

Нас свет яшчэ не раз
І прыме і адкіне,
Ён быў заўсёды ў пачуццях
Пераменны.
Істотнае,
Каб захаваць свой твар і імя
І незалежнасць
Сваіх думак сувярэнных.
Зняволенне душы
Найгоршае у свеце,
Не важна, пад якім
Яно бытуюе сцягам.
Ідзе за ліхалеццем ліхалецце,
Імкненца выганяць
З людской душы адвагу.
Здрадзіць сабе —
Здрада найгоршая з магчымых;
Маўчанне — саўдзельніцтва
Ў злачынстве;
Нельга ісці праз свет
З закрытымі вачыма,
Калі не хочаш жыць

Ганебна на каленях.

Васьмідзесятае

Ісці праз свет
І ўсё здзіўляцца безупынна
І прыгажосці,
І брыдоце,
І парадоксам;
Усведамляць,
Што прыгажосць,
брыдота,
парадоксы
Складаюцца
Не толькі на істоту свету,
Але таксама
І на нашу сутнасць.

Восемдзесят першае

Баронячы сябе —
Баронім свет вялікі.
Прабач, бацькоўскі край,
Шырокі і прыгожы,
Не раз я там маўчаў,
Дзе трэба было крыкам
Рэагаваць на тое,
Што табе варожа.
Прабач і ты мне, Слова, -
З матчынных глыбініяў

За абыякавасць маю,
За малавернасць.
Ці згінем мы з табою, браце,
Ці не згінем,
Ці твар сваёй зямлі
Да сонца мы павернем?
Баронячы сябе,
Нянавісці не сеем;
Няхай жыве сусвет
Святочны, як нядзеля.
Хто хоча жыць,
Той заўжды мусіць мець надзею.
І адпачне ён так,
Як сам сабе пасцеле.

Восемдзесят другое

Без міфаў нельга жыць
Не толькі грэкам.
Таемнае гэта для нас святое.
Матэрыйя — істота чалавека?
Але істота і ў душы, і ў мroi.
Мы для сябе —
Найбольшая з загадак,
Не зглыбім да канца
Сваіх карэнняў,
На найпрасцейшае
Не маем рады;
Жыццё, як танец
І святла і ценю.

А там, дзе існасці
Не разумеем —
Ствараем міфаў
Прыгажосць і веліч;
Жыццё-быццё —
Таемная падзея,
Быт — будзень наш
І міф — наша нядзеля.

Восемдзесят трэцяе

Максіме Багдановіч,
Тваёй любві мне трэба!
Да пагарджанай
Існасці — Айчыны,
Гарэння,
Роспачнай надзеі,
Веры у сэнс
Шалёнага парыву.
Твая агонія,
Як полымя у храме;
Я, грэшны пілігрым,
Прыходжу да Твойго агню —
Ён мой маяк,
Маё цяпло,
Мой сэнс,
Начны матыль мой каляровы.
Пры ім хачу я адрадзіцца,
Або згарэць —
Каб стаць гарачым прахам,

Пад слова роднае навозам.

Восемдзесят чацвертае

З табой, Айчына,
Расстаюся штодзень
І зноў вяртаюся
Ў твае парогі;
Чаго шукаю —
Многагрэшнай ліры
Ці святога Бога?
Ці слоў сваіх,
Пагубленых па межах,
Закінутых у гнёзды
Ластавак-цыганак?
Не, не забыць цябе!
Ты — ішчасцем
І ты — ранай.

***

Свет, у якім я жыву,
Супрацьстаўны да таго свету,
Які жыве ўва мне.
Калізія — тая струна,
Што безупынна вяжа
І развязвае гэтыя светы.
Так і жыву,
Звязаючы і развязваючы
Супрацьстаўныя субстанцыі.

***

Адхіленцы —
Хай будуць,
Адшчапенцы —
Хай будуць,
І шукальнікі праўд,
І юды з грашымі.
Прыгажосць — многаграннасць,
Хараство часта з бруду,
Як ластавак гнёзды
Пад хатай Максіма.
Уся бяда ў монастылі
І ў монаідэі,
Што мысьль заганяе
У шаблонныя рамкі.
Прэч монаправоцтвы
Ад Монамайсія,
Хай жыве сто багоў,
Хай жыве сто напрамкаў.
Я і сам супярэчнасць,
Я і сам не адзінасць,
І рознага ў розныя хвілі
Мне хочацца.
І прашу за сябе,
І малю за краіну:
Дайце свабодна нам выбраць
Прагочышу.

Восемдзесят пятае

Не забівай!
А хто сказаў — не важна:
Евангеліст
Ці нехта з партыі рабочай?
І не крадзі!
Маці шануй і Прайду!
Такія прынцыпы святыя —
Для тых, хто верыць,
І для атэістаў.
Сумленне — гэта Бог,
Якому мусім пакланяцца
Ад часу незалежна
І ад палітыкі.

Восемдзесят шостае

Беглі вятры
Кульгагочы па травах,
А хмары, нібы
Чорныя крэмени
Красалі бліскавіцы
Недзэ справа,
Шпурлялі на зямлю
Заўзятай жменяй.
Мы везлі з бацькам
Першы воз пшаніцы.
Было пароўну:
Страшна і прыгожа.

Як кужаль, рвалі
Неба бліскавіцы,
Сарваўшыся з рук
Д'яблавых ці Божых.
Забыта многа —
Добраға і злога,
А гэтай буры
Памяць не пакіне.
Неба парванае
Па-над дарогай,
Маё дзяцінства
У бацькавай краіне.

Восемдзесят сёмае

Каб не забыць,
Каб не згубіць,
Не здрадзіць,
Каб пранясці,
Каб разбудзіць,
Каб захаваць,
З зямлёю роднаю
У вечным ладзе,
Далёкае кахаць,
Забытае кахаць,
І каб заўсёды мог
З сумленнем чистым
Сказаць Айчыне:
— Я тваім сынам верным быў.
Хаця не стаў

Бетховенам ці Лістам,
Але табе іграў
На струнах сваіх жыл.
Каб не забыць
І не аддаць нікому
Слядоў матчыных ног
І слоў з легенд старых,
Не дапусціць чужых
З агнём дадому,
А шчырым сябрам
Насцеж дзвёры ўсе адкрыць.

Восемдзесят восьмае

Мой Тапаліны свет
Наднарвянскі далёкі,
Ты ўсё бліжэй, бліжэй,
А я ўсё адлеглай.
Я дзяякую табе,
Бо ты мне даў шырокасць
І здольнасць захаваць гады,
Якія збеглі.
Адкрыты на вятры,
На сонца і на слоты,
Ты не байшся канфрантацыі,
Ні змагання,
Горда стаіш над светам,
Як касцельны готык,
Як чулы дом пяшчот птушыных
І каханняў.

Я ад цябе магу браць прыклад
І вучыцца
Адкрытасці, пашаны
Да ўсяго на свеце.
Як трэба, дык кахаць,
А калі трэба — біцца
І ў гербе мець, як ты,
Заўсёды сонца й вецер.

***

І чым я большы,
Тым айчыны меншай трэба,
Мне хопіць агарод,
Бацькоўскі панадворак
І той кусок
Прыязнага калісьці неба,
Які прыкрыў далоняй сіней
Маё ўчора.
А рэшта?
Рэшта ўсе
Па сутнасці нічога:
Працяг памылак горкіх
І надзей наўных.
Адрокшыся ад слоў
І сноў свайго былога,
Я мушу стаць для свету
Толькі чымсьці дзіўнымі.
І ўсё лягчэй
І ўсё цяжэй мне жыць на свеце,
Мінулае,

Як незаплачаны рахунак.
Але, на шчасце,
Мой бандарскі вецер
Разварушыць ў майм вершы
Соннасць струнаў.

Восемдзесят дзеяятае

Жыць з галавой —
Нярэдка значыць безгалова.
Славіцца лістом —
Бывае — значыць — падаць стромка.
Да смерці і жыцця
Аднолькава гатовы
Усе на свет прыйшоўшыя
Патомкі.
Мы мудрагелім часта
Слоўнаю кадрыллю.
Сябе не ў стане,
А другіх мы павучаем.
Ласты свае
Звышгорда называем — крылі,
Паўзунства лётам буйным
Называем.
Але бывае так,
Што нас захопіць променъ,
Ці кветачка ў траве
Нашу душу зняволіць,
Тады бязвольна
Нам складающа далоні

I пальцы моляцца
Да хараства і волі.

Дзеяяностае

З-пад снегу зноў
Прабілася крыніца.
Вясна лёд цвёрды
Пralамала ножкай.
Адвечны струмень,
Дай вады напіцца!
Благаславі
На новую дарожку!
Ужо я бачу
Вокам уяўлення
Дыван травы,
Усквечаны дажджамі,
І буйнае маёвае квітненне,
Што ў песню зменіць
Нават і каменне.
Я цешуся, вясна,
Твайму звароту.
Так, як калісьці,
У дзяцінстве даўнім;
Хачу стаяць
З адкрытым доўга ротам
І слухаць трэлі
Салаўёў-баянаў.

Дзевяноста першае

Я ведаю ўсё,
Не ведаю нічога.
Я ў партыях усіх
І я не прыналежны.
Сёння і заўтра
Узнімаюцца з былога.
Жыццё — адвечны доўг
І разам з ім належнасць.
Вось так усё жыццё.
Гаворым мы баналы —
У вершах рыфмаваных
І ў словах простых:
Дзяцінства, маладосць
І вельмі хутка сталасць.
І старасць горкая —
Фінал і боль узросту.
Паэзія — мой кветнік слоў,
Магільнік думак;
Раджуся многа раз
І многа раз я гіну;
Плывуць праз сэрца мне
Лясы з зялёным шумам.

Дзевяноста другое

Я промнем сонечным
Прыпаяны да глебы,
І светлага і чорнага

Ва мне пароўну.
Няхай заўсёды
Ў майм сэрцы
Жыве неба.
І хай зямля струменіцца
У жылах кроўных.
А вецер майскі быў
І братам мне і Богам.
Да сёння з ім страгаюся,
Яму малюся.
О браце — Божа!
Хай усе мае дарогі
Вядуць мяне заўжды
Да роднай Беларусі.

Дзевяноста трэцяе

У гэтym свеце —
Дзе я найдзіўнейшы —
Як бы мастак,
Як бы паяц,
Як бы лунатык,
Не разумеем часта
Рэчай найпрасцейшых,
Здабыткаў не умеем аддзяліць
Ад стратаў.
Нібы дарослыя,
А сапраўды дык дзеци.
Гуляем смешна,
А ў істоце, небяспечна.

Адкрыццяў больш
І больш таемнага на свеце,
Свято і цемра
У сужонстве вечным.
Жывеца добра,
Дык прыдумваем мы муки,
Бяжым мы за сабой
Сваім уласным следам,
І кожны родзіцца
На свет не толькі ўнукам,
Але пры гэтym родзіцца
Таксама дзедам.

Дзеяноста чацвертае

Малюся,
Каб ніколі ў жыцці нядоўгім
Не мець пытанняў менш,
Чымсыці адказаў бравых.
Быць вучнем!
Гэта толькі майм вечным доўгам.
Настаўнікам! —
Хай гэта будзе толькі правам.
Сумненне творчае —
Мой абавязак вечны;
Братэрства з тым,
Хто заблудзіў на свеце гэтym.
Гарыць у белым полымі
Дарогі млечнай
І зманлівасць,

І ісціна душы паэта.
Дзе ёсьць трывумф улады,
Там ёсьць смерць пачуццяў,
Хістаемся, што браць —
Пачуцці ці уладу?
Жыццё,
Ты акружает нас
Такою мущю,
Што часта мы кіруемся
Інстынктам стада.

Дзеяноста пятае

А мне да брамаў што,
Ці вострых ці тупых?
З крыжамі ці мо без? —
Няхай і так і гэтак.
Каб толькі быў адвечны
Радасці трывпціх.
Адслона — я,
Адслона — бор,
Адслона — лета.
Я брамаў не стаўляў,
Ды адкрываць хацеў
Для вязняў, для вясны
І для птушыных хораў.
І часта сніцца мне
Лютовая мяцель,
Айчына сніцца мне —
Перастаю быць хворы.

І карагод дзяўчат
Над Нарваю-ракой,
І песні, як багі,
Напоўнены дабрэчай;
Здаецца, маладосць —
Кранаю я рукой,
А гэта брама могілак,
Мой чалавеча.

Дзеяноста шостае

Я — прыгавораны.
Паўторнага суда не будзе,
Недзе кусок маёй зямлі,
Сляза на воку блізкіх,
Прыгожае жыццё —
У вечнай прыгажосці, у людзяx.
І небяспекі побыту,
Загадкі, беды, слізкасць,
Мы не ідзем праз побыт
Так, як ходзіць сонца ў небе.
На нашыгм шляху
Вечна дрэмле гора.
І упадкі вечна.
Шчаслівы той,
Хто праз усё жыццё дружыўся з хлебам
І быў сярод сяброў
І шанаваны і бяспечны.
Але і той, хто жыў
З трывогай, горам часта,

На нашай кулі ёсць ён
Неабходнай антытэзай.
Жыццё нам ставіць на дарогах
Безупынна пасткі,
А мы у іх нярэдка
Цалкам дабравольна лезем.

Дзеяноста сёмае

Да эпохі бацькоў
Мы з пагардай заўёды.
Да эпохі дзядоў —
З сектыментам і культам.
Мо ў гэтым закон непазбежны,
Ці мода,
Што ў пачуццях мы скачам,
Як з катапульты.
Мы заўсёды пратэстам
Да непасрэдных,
Прадаўжэннем таго,
Што даўно прамінула;
Часта ганім бацькоў
За духоўную беднасць,
А дзядам аддаём
І пашану, і чуласць.
Так, як мы да бацькоў,
Так да нас нашы дзецы —
Няўдзячнасць людская
Падае сабе руки.
Ды чаго сумаваць!

Так заўсёды на свеце —
Сыны нас асудзяць,
Апраўдаюць унукі.

Дзеяноста восьмае

Касу мне пакляпаць
І дашь палетак спелы,
А вецер хай развесіць
Жаўрукоў малітвы —
І ўжо тады я Рус,
Так як належыць — Белы,
Гатоў да радаснай
І бескryавай бітвы.
Гару я ў ліпені
І спею, нібы колас.
О, радаснасць сялянская,
Ці хто нас пойме?
Звініць каса
І хлебам пахне яе голас,
Я сёння цар зямлі,
Я сёння з Богам роўны.
І Бог — мая каса,
І Богам — мая радасць.
І Богам — хлеб і боль,
І Бог — мая надзея!
Смяротныя узмахі —
У жыццё ўклады.
Забіць я жыта ў праве,
Бо яго пасеяў.

І што мне лонданы,
І што парыжы сёння,
Калі я ў збажыне,
Як сонца у аблоках,
Свет цэлы нераздзельны
У маіх далонях,
А я стваральнікам яго
І я — яго прарокам.

Дзеяноста дзеятае

Няхай згарыць,
Развееща і згіне
Пагарда да свайго,
Нізкапаклонста да чужога.
Мізэрнага — да берагоў
У дарагой айчыне,
Прадажнага не мала,
Сервілізму многа.
У нас на вуліцы,
І за абедам
Казанні не свае
І павучэнні нам чужыя.
Наколькі ж было б менш
У хатах і у сэрцах бедаў,
Калі б урэшце ўцямілі,
Хто мы такія!
Калі б з душы
Прагналі рэнегацтва,
І ўсе самаабманы,

I самапрымусы.
Прыгожы стаў бы свет,
З'яднаны воляй брацкай —
I роўныя з усімі ў свеце
Беларусы.

Сотae

Яно злажылася
На тое, што ёсьць цэласць.
Тое, у што я
Так балюча доўга вёрыў.
З чаго яно?
Са сноў маіх.
Са слоў
I з цела —
Сто паэтычных,
Сто лірычных звышматэрый.
Ідуць гады
Зусім іначай, чым мы хочам,
Непажаданай з'явай —
Часу стрымгаловасць.
Глядзім на свет,
Шырока адкрываем вочы.
Бо ўсё у ім завершана
I не гатова.
Каханне? — Так!
Прырода? — Так!
Я апрабую.
А сэнс жыцця?

I так, і не — сказаць належыць.
Адно па сутнасці ў жыцці
Мянэ ратуе —
Цяпло матчыных рук —
Адвечнай Белавежы.
Хто я ў жыцці?
Я толькі пералётны жораў!
На крыллях песні ўзлячу
I не вярнуся!
Хай рэха сто разоў
Сэнс маіх слоў паўторыць —
Аб тым, што жыў я
I сканаў на Беларусі.

Эпілог

Мне сніцца малінавы звон,
Валошкавасць зорак высокіх.
Мой край — гэта ява і сон,
Ён блізкі мне так, як далёкі!
У сэрцы кадэкс сцерагу:
Айчыны мне мала і мала,
Я сёняня памерці магу,
Каб заўтра яна існавала!

© OCR: Камунікат.org, 2010 год

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2010 год

© PDF: Камунікат.org, 2010 год